

SAMENVATTING BEHEERSTRATEGIE KLIMAAT COLLECTIEF NOORDWEST OVERIJSSSEL

Beheerstrategie voor de periode 2023 – 2028

Een hoog watersloot in veenweidegebied (Joachim van der Valk)

WAT VALT ER ONDER CATEGORIE KLIMAAT?

De Categorie Klimaat vormt een zelfstandige categorie, waarbij het niet om doelsoorten draait. Categorie Klimaat heeft betrekking op klimaatbeheermaatregelen die CO₂-vastlegging, het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (o.a. door vernatting) en het vasthouden en vertraagd afvoeren van water (opvangen van neerslagpieken en droogte) als doelstelling hebben. Hierbij gaat het om klimaatmitigatie (verzachten van de gevolgen van klimaatverandering) en klimaatadaptatie (aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering).

Binnen het Natuurbeheerplan van de provincie valt ook verbreding van agrarisch waterbeheer onder deze categorie. Het gaat hierbij vooral om de kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en de ecologische waarden in de watergangen.

HOE PAKT HET COLLECTIEF DIT AAN?

Het Collectief Noordwest Overijssel (CNWO) zet de komende beheerperiode in op de volgende drie onderdelen:

1. Klimaatmitigatie

Het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen speelt met name in het veenweidegebied, waar door de ontwatering van het landbouwgebied en door bodembewerking zuurstof bij het veen komt, met als gevolg dat het veen afbreekt en er CO₂ vrijkomt.

2. Klimaatadaptatie

Het vastleggen van CO₂ wordt vaak met name gekoppeld aan het planten van bomen, maar ook in grasland en op bouwland kan dit plaatsvinden door het organisch stofgehalte te verhogen. Dit speelt vooral op zandgrond waarbij ook het waterbergend vermogen vergroot wordt.

Duurzaam slootbeheer en natuurvriendelijke oever zijn niet alleen van belang voor waterkwaliteit en natuurlijk karakter, maar ook zorgen deze vormen van beheer ervoor dat er minder methaan uitgestoten wordt uit de watergangen. Methaan is een sterker broeikasgas dan CO₂ en daarmee belangrijk binnen Categorie Klimaat.

3. Agrarisch waterbeheer

Bij het agrarisch waterbeheer wordt vooral ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit en het versterken van het natuurlijke karakter van watergangen. Het verbeteren van de waterkwaliteit kan onder andere plaatsvinden door het beperken van uitspoeling (verbreedde bemestingsvrije randen) en het beheer van sloten en slootkanten. Het natuurlijke karakter vindt zijn uitwerking bijvoorbeeld in natuurvriendelijke oevers en natuurlijk sloot- en slootkantenbeheer. Het koppelen van maatregelen in de sloot (bijvoorbeeld duurzaam slootschonen) en maatregelen op het aanpalende land (bijvoorbeeld een hooi- of weiderand) heeft grote meerwaarde voor het bereiken van een hogere waterkwaliteit.

WELKE KADERS STELT HET COLLECTIEF?

Om de effectiviteit van de beheermaatregelen zo groot mogelijk te laten zijn wordt bij de inzet van beheerpakketten onderscheid gemaakt in grondsoort. Op zandgrond zijn andere mogelijkheden dan op klei/veen-grond.

Criteria:

- De beheerde eenheden en de beheerde watergangen liggen zoveel mogelijk geclusterd en aaneengesloten in een afgebakend gebied.
- Voor duurzaam slootbeheer geldt dat de watergang minimaal 2 meter breed is (waterbreedte bij zomerpeil) en watervoerend is. Ook mag deze niet als A-watergang op de Legger van het waterschap staan.
- Bij duurzaam slootbeheer is het, vanwege de bijdrage aan vermindering van uitstoot van methaan, wenselijk dat in ieder geval met de baggerpomp gebaggerd wordt, liefst in combinatie met ecologisch slootschonen.
- Duurzaam slootbeheer wordt gecombineerd met een kruidenrijke akkerrand of botanische graslandrand van minimaal 3 meter breed langs de watergang. Dit geldt zowel voor bouwland als voor grasland.
- Het afsluiten van ANLb kan niet op gronden die in eigendom zijn van het waterschap, zoals op schouwpaden.

- Bodemverbetering op grasland of bouwland (A39) wordt vooral op zandgrond afgesloten, omdat hier het organisch stofgehalte doorgaans lager is dan op veen- en kleigrond. Hier is dus de grootste winst te behalen. Het is echter ook mogelijk om dit beheer op klei- en veengrond af te sluiten in combinatie met het behoud van graslanden die al meer dan 20 jaar niet gescheurd zijn.
- Bodemverbetering op grasland of bouwland (A39) kan alleen afgesloten worden op percelen die niet in aanmerking komen voor weidevogelbeheer.
- Hoogwaterpeil veenweide is uitsluitend af te sluiten binnen het veenweidegebied.
- Beheerpakketten voor bouwland (A14, A15, A16, A18, A19, A39b en A39c) kunnen alleen op zandgrond afgesloten worden.
- Perceelsdekkend botanisch beheer (A13b) kan alleen op zandgrond en in de uiterwaarden afgesloten worden.

Strategie/werkwijze:

- Het beheer wordt bij voorkeur geclusterd/ aaneengesloten afgesloten, met name de beheermaatregelen die watergangen betreffen. Hierbij kan sprake zijn van een groeimodel: bepaalde deelnemers doen al wel van begin af aan mee, van andere deelnemers is de verwachting dat ze op een later moment instappen. Hier wordt rekening mee gehouden bij het benaderen van potentiële deelnemers;
- Voor deelnemers met duurzaam slootbeheer, randenbeheer en natuurvriendelijke oevers stelt het Collectief een beheerplan op. Op deze manier kan er gestuurd worden op maatwerk in beheer op bedrijfs- en/of gebiedsniveau. In het beheerplan staat onder andere omschreven welk beheer wanneer en over welke lengte/ oppervlakte uitgevoerd wordt. Dit helpt de deelnemer met het uitvoeren van het beheer en verhoogt de kwaliteit van het beheer;
- Gedurende het beheerseizoen worden de deelnemers begeleid bij het beheer. Met name duurzaam slootbeheer is naar verwachting voor veel deelnemers nieuw en vergt daardoor begeleiding;
- Indien nodig worden demonstraties georganiseerd voor duurzaam slootbeheer, waarbij ecologisch slootschonen en baggeren met de baggerpomp worden gedemonstreerd. Hierbij worden ook loonwerkers betrokken, omdat die in de meeste gevallen het beheer gaan uitvoeren.

WAT ZIJN DE MOGELIJKHEDEN VOOR MIJ ALS DEELNEMER?

CNWO stelt diverse beheerpakketten beschikbaar voor de inzet op klimaat – en waterkwaliteitsdoelen. Welke mogelijkheden voor uw perceel gelden is afhankelijk van onder andere de grondsoort en het gebied waar uw grond ligt. In de tabel hieronder staan de verschillende mogelijkheden vermeld, afhankelijk van de uitgangssituatie.

Pakket-code	Pakket	Zandgrond	Klei- en veen- grond	Mogelijk binnen weidevogelgebied?	Mogelijk in de uiterwaarden?
L10	Natuurvriendelijke oever	+	+	Ja	Ja
L11	Rietzoom en klein rietperceel		+	Ja	Ja
L12	Duurzaam slootbeheer	+	++	Ja	Ja
A13	Perceelsdekkend botanisch beheer	+		Nee	Ja
A13	Botanisch randenbeheer	+	+	Ja	Ja
A14	Graanstoppel	+		Nee	Nee
A15	Wintervoedselakker	++		Nee	Nee
A16	Vogelakker	++		Nee	Nee
A18	Kruidenrijke akker	++		Nee	Nee
A19	Kruidenrijke akkerrand	+		Nee	Nee
A39	Bodemverbetering op grasland	++	+	Ja	Nee
A39	Bodemverbetering op bouwland	++		Ja	Nee
A43	Bloemenblok	+		Nee	Nee
A50	Vogelvriendelijke erwten- of veldbonenteelt	++		Nee	Nee
A54	Hoogwaterpeil veenweide		++	Ja	Nee